

Příklady možné konkretizace minimální doporučené úrovně pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření pro využití v IVP předmětu Výtvarná výchova pro 2. stupeň základní školy
 Ukázka je zpracována s využitím částí vzdělávacího obsahu výtvarné výchovy školních vzdělávacích programů: Základní škola a Mateřská škola Raspenava, okres Liberec; Základní škola praktická Rožnov pod Radhoštěm; Základní škola Cheb, Kostelní náměstí 14.

Vyučovací předmět: **Výtvarná výchova**

Ročník: 6. – 7.

Minimální doporučená úroveň (případně možno kódem)	Školní výstupy	Učivo
VV-9-1-01 až VV-9-1-08p uplatňuje základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastního tvůrčího záměru	Připraví si s velkou mírou samostatnosti pomůcky, vybere si prostředky, se kterými bude pracovat, zvolí si odpovídající postup Využívá různé prostředky pro vyjádření svého záměru (např.: vjemu, zkušeností, představ) v ploše i prostoru; zkouší různé kombinace, volí si formát a měřítko Zkouší si nalézt způsob, jak chce svoji práci prezentovat a kde ji chce prezentovat (např.: sám práci komentuje a v prostoru třídy si najde pro její instalaci neobvyklé místo)	Materiál, pomůcky, potřeby a postupy s odlišnými vlastnostmi pro plošná (kresba, malba, grafické postupy, koláž, kombinace prostředků) objemová (modelování) a prostorová (instalace) vyjádření; nabídka jednoduchých grafických programů (případné využití tabletů apod.); Ukázky různých způsobů prezentace v různých prostředích (nejen fyzická instalace – např.: na obvyklých i neobvyklých místech interiéru a exteriéru školní budovy); prezentace formou dokumentace apod.
VV-9-1-01p, VV-9-1-03p uplatňuje linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru podle vlastního tvůrčího záměru, využívá jejich vlastnosti a vztahy; pojmenovává je ve výsledcích	Rozlišuje různé druhy linií, barev, tvarů, v ploše a v prostoru (interiéru, exteriéru); vytvoří jednoduchý grafický záznam jejich vzájemného uspořádání Rozpozná a pojmenuje různé druhy linií, barev a tvarů a	Linie (svislé, vodorovné, šikmé, zakřivené a rovné; různé typy linií podle použitého materiálu (štětce, dřívka, tužek různé tvrdosti, apod.), linie v kresbě, malbě, prostorové tvorbě Tvar (velikost, oblost, ostrost, pravidelnost-nepravidelnost; otisk tvaru, změna tvaru otočením, deformací, zmenšením,

vlastní tvorby i tvorby ostatních; vnímá a porovnává jejich uplatnění v běžné i umělecké produkci VV-9-1-06p vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádří své postřehy a pocity	jejich uspořádání ve výsledku své práce i práce svého spolužáka i na reprodukci vybraného uměleckého díla, Najde příklady různých linií, tvarů, objemů (v malbě, kresbě, na soše, jako součást architektury – na budově školy apod.) a popíše, v čem se podobají či se od sebe liší Roztřídí linie, barvy a tvary (v plošném i prostorovém vyjádření) do skupin podle zadání i svého vlastního pozorování a záměru – získanou znalost zkouší využít při své vlastní práci Záměrně si všímá linií, barev a tvarů ve výsledcích své práce, práce ostatních, v uměleckých dílech i v běžné produkci	zvětšením apod.) linie v kresbě, malbě, prostorové tvorbě Barva (např.:základní a podvojně; husté/ řídké; světlé/ tmavé; barevný kontrast, barevný akcent; odstíny stejné barvy – porovnání a rozlišení na základě vlastní zkušenosti z tvorby a vnímání barev) linie v kresbě, malbě, prostorové tvorbě Nabídka různých uměleckých děl české i světové produkce včetně děl současných českých umělců (vnímání reprodukce ale zejména originálního díla v prostorách galerie, výstavní síně apod.); Vytváření „obrazového repertoáru“; Vytváření sbírky ukázek z běžné produkce (obaly, propagační materiály, pozvánky, tiskoviny apod.)
VV-9-1-02p při vlastní tvorbě vychází ze svých vlastních zkušeností, představ a myšlenek, hledá a zvolí pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy; zhodnotí a prezentuje výsledek své tvorby, porovnává ho s výsledky ostatních	Zaznamenává své zrakové, sluchové a hmatové, čichové i chuťové vjemy; vybere si prostředky a zkouší různé varianty pro jejich vyjádření, Vjemy vyjadřuje např.: v ploše, objemem i v prostoru; Prostředky pro jejich záznam různě kombinuje a zkouší s nimi experimentovat; Vyjádří své různé prožitky, pocity, emoce, představy, včetně fantazijních – využije k tomu různé prostředky (plošné i prostorové) a jejich různé vzájemné kombinace; prostředky (např.: malba, kresba, grafické prostředky,	Nabídka různých smyslových podnětů; uvědomování si možnosti vnímání více smysly (např.: „vidím a zároveň se dotýkám“ určitého předmětu); nabídka „smyslově bohatých materiálů“ a jejich kombinací; využívání nejrozličnějších prostředků (linie, barvy, objemy, tvary) a věcí či jejich částí a jejich seskupování podle záměru; Podněty pro využití vlastních zkušeností, prožitků, pocitů a emocí, představ, nápadů (místo kde se cítím příjemně, či naopak ohroženě/ nepříjemně; proměny – pomalá chůze přechází v běh; pohyb stromů ve větru; záznamy zvuku; pocity a emoce vyvolané různým prostředím, situacemi, událostmi

	fotografie a apod.) O své pocity, emoce a prožitky se podle svého zájmu podělí s ostatními a to nejen slovně, ale i tím, že výsledky své tvorby prezentuje například jednoduchou instalací apod.) Pro vyjádření svých fantazijních představ hledá i nezvyklé kombinace prostředků (např.: fantazijní představy vyjadřuje i uspořádáním různých objektů v prostoru; kombinuje např. fotografii a kresbu; malbu s předměty apod.) Využívá a vrství objekty z různých materiálů tak, aby vyjádřili jeho určitý pocit či představu Pokouší se ostatním sdělit, k jakému výsledku dospěl, jaké prostředky použil a zajímá se o práci ostatních	apod.) Využití různých prostředků pro jejich vyjádření (malba, kresba, grafické prostředky; modelování, kombinované techniky, uspořádání objektů v prostoru apod.) Zkušenosti, situace, události, fantazijní představy vyjádřené v různých uměleckých dílech „jak to, co vidím na obraze, se vztahuje ke mně“ Místa, budovy, předměty, obrazy, fotografie předků a jejich příběhy „skutečné i vymyšlené“; (využití individuálně i společně utvářených sbírek předmětů, fotografií, reprodukcí uměleckých děl, katalogů, tiskovin, apod.)
--	--	--

Příklady možné konkretizace minimální doporučené úrovně pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření pro využití v IVP předmětu Výtvarná výchova pro 2. stupeň základní školy

Ukázka je zpracována s využitím částí vzdělávacího obsahu výtvarné výchovy školních vzdělávacích programů: Základní škola a Mateřská škola Raspenava, okres Liberec; Základní škola praktická Rožnov pod radhoštěm; Základní škola Cheb, Kostelní náměstí 14.

Vyučovací předmět: **Výtvarná výchova**

Ročník: 8. – 9.

Minimální doporučená úroveň (případně možno kódem)	Školní výstupy	Učivo
VV-9-1-01 až VV-9-1-08p uplatňuje základní dovednosti při přípravě, realizaci a prezentaci vlastního tvůrčího záměru	Samostatně si vybere prostředky a zvolí si odpovídající postupy pro vyjádření svého záměru; rozlišuje prostředky a postupy pro plošné, objemové a prostorové vyjádření Prostředky různě kombinuje a zkouší nalézat nové postupy (s prostředky a postupy experimentuje) Zkouší si různé způsoby, jak svoji práci představit ostatním; snaží si vybrat různá místa, která považuje za vhodná; sám či s pomocí ostatních výsledky své práce instaluje)	Materiál, pomůcky, potřeby a postupy s odlišnými vlastnostmi pro plošná (kresba, malba, grafické postupy, koláž, kombinace prostředků) objemová (modelování; využití různých objektů a jejich spojování; využití papíru, sádry apod.) a prostorová (instalace různých objektů v prostoru) vyjádření; nabídka jednoduchých grafických programů (případně využití tabletů apod.); jednoduché animační programy (podle zájmu žáků a jejich individuálních schopností – animace jako výsledek skupinové práce); Skupinová práce jako jeden ze způsobů tvůrčího postupu Prezentace vlastního portfólia; fotodokumentace a její prezentace (využití ICT dovedností) Ukázka katalogů, pozvánek na výstavy, webové stránky galerií; ukázka prezentace výstav ve veřejném prostoru, tiskovinách apod.

		<i>Metodická poznámka: Podstatné je, aby žák vnímal prezentaci své práce jako nezbytnou součást celého procesu a aby si uvědomoval, že způsob a místo prezentace není předem dané, ale že se jedná pouze o jednu z možností a že podobu prezentace může vždy ovlivnit a není potřeba, aby se podobala tomu, co volí ostatní. Současně by si měl uvědomovat, kde může nalézt informace o výstavách a kulturních akcích a rozdílnost podmínek pro prezentaci.</i>
VV-9-1-01p, VV-9-1-03p uplatňuje linie, barvy, tvary a objekty v ploše i prostoru podle vlastního tvůrčího záměru, využívá jejich vlastnosti a vztahy; pojmenovává je ve výsledcích vlastní tvorby i tvorby ostatních; vnímá a porovnává jejich uplatnění v běžné i umělecké produkci VV-9-1-06p vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádří své postřehy a pocity	Rozlišuje různé druhy linií, barev, tvarů, v ploše a v prostoru (interiéru, exteriéru); vytvoří jednoduchý grafický záznam jejich vzájemného uspořádání Rozpozná a pojmenuje různé druhy linií, barev a tvarů a jejich uspořádání ve výsledku své práce i práce svého spolužáka i na reprodukci vybraného uměleckého díla, Najde příklady různých linií, tvarů, objemů (v malbě, kresbě, na soše, jako součást architektury – na budově školy apod.) a popíše, v čem se podobají či se od sebe liší; Roztřídí linie, barvy a tvary (v plošném i prostorovém vyjádření) do skupin podle zadání i svého vlastního pozorování – získanou znalost a výsledky svého pozorování využije při své vlastní práci, při vnímání práce ostatních i uměleckého díla Vybere si různé prvky (například linie a barvy) a zaměří se na jejich vzájemné vztahy; vytvoří alespoň dvě různé varianty (v ploše a prostoru) a sdělí druhým, co byl jeho záměr	Linie (svislé, vodorovné, šikmé, zakřivené a rovné; různé typy linií podle použitého materiálu (štetce, dřívka, tužek různé tvrdosti, apod.), linie v kresbě, malbě, prostorové tvorbě vlastní, ostatních, v uměleckém díle i běžné produkci (např.: obaly, tiskoviny, reklamní sdělení apod.) Tvar (velikost, oblost, ostrost, pravidelnost-nepravidelnost; otisk tvaru, změna tvaru otočením, deformací, zmenšením, zvětšením apod.) linie v kresbě, malbě, prostorové tvorbě vlastní, ostatních, v uměleckém díle i běžné produkci (např.: obaly, tiskoviny, reklamní sdělení apod.) Barva (např.:základní a podvojně; husté/ řídké; světlé/ tmavé; barevný kontrast, barevný akcent; odstíny stejné barvy – porovnání a rozlišení na základě vlastní zkušenosti z tvorby a vnímání barev) linie v kresbě, malbě, prostorové tvorbě vlastní, ostatních, v uměleckém díle i běžné produkci (např.: obaly, tiskoviny, reklamní sdělení apod.) Vztahy mezi prvky (linie, tvary, barvy) - vzájemná poloha, velikost, pravidelnost, nepravidelnost, kontrast, uspořádání vzbuzující pocit stability, nestability, statickosti, dynamickosti apod.

	Záměrně vnímá vztahy mezi jednotlivými prvky (liniemi, barvami a tvary) ve výsledcích své práce, práce ostatních, v uměleckých dílech i v běžné produkci, slovně vyjádří své postřehy a pocity při vnímání uměleckého díla; pokouší se formulovat k jaké jeho zkušenosti, vjemům, a představám se umělecké dílo vztahuje	Nabídka uměleckých děl včetně uměleckých děl současného umění, ukázek z běžné produkce (včetně webových stránek). <i>Metodická poznámka: pocity jsou vždy individuální, důležité je, aby si žák uvědomoval, o jakou zkušenost se jeho pocity „opírají“, uvědomoval si, v čem mají ostatní zkušenosti stejné či odlišné; uvědomoval si, že vnímání práce ostatních i uměleckého díla je rovněž individuální. Neměl by se však se svým prvotním pocitem spokojit, ale měl by o něm podle svých schopností a pomocí vhodně kladených otázek učitele dále přemýšlet.</i>
VV-9-1-02p při vlastní tvorbě vychází ze svých vlastních zkušeností, představ a myšlenek, hledá a zvolí pro jejich vyjádření nejvhodnější prostředky a postupy; zhodnotí a prezentuje výsledek své tvorby, porovnává ho s výsledky ostatních	Zaznamenává své zrakové, sluchové, hmatové, čichové i chuťové vjemy; zaznamenává protiklady (např.: pocit chladu a tepla; klid a pohyb; den x noc) Vyjádří své různé prožitky, pocity, emoce, situace, zkušenosti; představy, včetně fantazijních – využije k tomu různé prostředky (plošné i prostorové) a jejich různé vzájemné kombinace; prostředky (např.: malba, kresba, grafické prostředky, fotografie a apod.) O své pocity, emoce a prožitky se podle svého zájmu podělí s ostatními a to nejen slovně, ale i tím, že výsledky své tvorby prezentuje například jednoduchou instalací apod.) Pro vyjádření svých fantazijních představ hledá i nezvyklé kombinace prostředků (např.: fantazijní představy vyjadřuje i uspořádáním různých objektů v prostoru; kombinuje např. fotografii a kresbu; malbu s předměty apod.)	Různé prostředky pro vyjádření různých smyslových vjemů; experimentování a kombinace s prostředky „smyslové mapy“; záměrná volba prostředku/prostředků pro vyjádření různých smyslových vjemů – vyjádření smyslových vjemů v objemu a prostoru – různé formáty, měřítko, materiály; „smyslově bohaté“ předměty; komunikace o zdrojích smyslových podnětů; vzájemné sdílení podobných i různých zkušeností Vytvoření podmínek a podnětů pro využití vlastních zkušeností, prožitků, pocitů a emocí, představ, nápadů každého žáka a jeho individuality; nabídky a inspirace pro variantní řešení; inspirace postupy a prostředky současného umění; Záměrné užívání různých prostředků (malba, kresba, grafické prostředky; modelování, kombinované techniky, uspořádání objektů v prostoru apod.) Zařazování projektů, skupinové práce; vytváření podmínek pro záměrné uplatnění individuálních schopností žáka při skupinové práci; mezioborové přesahy (hudba, film, literatura,

	Vyjádření svých vjemů a představ (včetně fantazijních) se pokouší také doplnit slovně, jednoduchou pohybovou a hudební improvizací. využívá a vrství objekty z různých materiálů tak, aby vyjádřili jeho určitý pocit či představu Vytváří a uspořádává předměty a osobně vytvořené objekty (z různých materiálů) v prostoru tak, aby vyjádřily jeho fantazijní představy Pokouší se sdělit ostatním, co bylo při tvorbě pro něj důležité, jakou dovednost či znalost využil, jaké prostředky a postupy (a proč) použil Pokouší se sdělit, co jej zaujalo a v čem by dále chtěl pokračovat (v jakém tématu, či s jakými prostředky by dále chtěl pracovat, co by si chtěl vyzkoušet; co se mu osvědčilo či naopak neosvědčilo apod.) Vytváří si svoje vlastní portfolia a sbírky Zajímá se o výsledky práce ostatních a pokouší se je zeptat na něco, co jej na výsledku či postupu práce ostatních zaujalo	tanec; portfolio vlastních prací, záznamy nápadů, postupů, názvů témat; individuálně i společně utvářené sbírky předmětů, fotografií, reprodukcí uměleckých děl, katalogů, tiskovin apod.)
--	--	---

Komentář: výstupy VV a tedy i výstupy minimální doporučené úrovně dosahuje žák prostřednictvím tvůrčích činností – rozvíjení smyslové citlivosti, uplatňování subjektivity a ověřování komunikačních prostředků. Tyto činnosti jsou vzájemně provázány a probíhají v rovině vnímání, tvorby a interpretace.

Ukázka osnov rozpracovává vzdělávací obsah (školní výstupy a učivo) společně pro 6 a 7 ročník a pro 8. 9. ročník.

Školní výstupy jsou v ukázce zpracovány tak, že konkretizují na úrovni školy jednotlivé výstupy minimální doporučené úrovně samostatně, pouze výstup VV-9-1-06p vnímá a porovnává výsledky běžné i umělecké produkce, slovně vyjádří své postřehy a pocity je uváděn vždy společně s dalšími výstupy, a to z toho důvodu, aby se zdůraznila neoddělitelnost vlastní tvorby, vnímání interpretace. To však neznamená, že ostatní výstupy není třeba nahlížet ze všech těchto rovin.

Forma zpracování do delších časových úseků je pro výtvarnou výchovu často nezbytná, má-li na jedné straně podpořit tvůrčí přístup učitelů k výuce, a na straně druhé v co nejširší míře zohlednit a podporovat rozvoj tvůrčích schopností každého žáka a jeho individualitu vizuálního vyjadřování. Je nezbytné, aby měl žák vždy možnost si vybrat z nabídky různých prostředků (mohl si vybrat, zda chce malovat, kreslit, modelovat, či pracovat s objekty a to jak v ploše, tak prostoru) mohl si sám či s dopomocí objevovat jejich vlastnosti a možnosti, mohl je různě kombinovat. Je důležité, aby si mohl sám vynalézat a zkoušet i postupy, které nebude na základě svého rozhodnutí následně dále užívat. Ještě více, než na 1. stupni je nezbytné dát žákům prostor pro experimentování s nejrůznějšími prostředky a postupy a to nejen v jednotlivých hodinách, ale i ve větších celcích. To, že žák nedojde k žádnému konkrétně dále využitelnému výsledku neznamena, že experiment nepřinesl zisk z hlediska dovednosti a znalosti! Potřebné je ale pomoci žákovi reflektovat tento proces a pomoci mu v maximální míře to, aby svůj postup uměl alespoň jednoduše popsat a chtěl se o něm podělit s ostatními. I na 2. stupni je nutné respektovat jeho pracovní tempo, jeho schopnosti a zájmy, jeho zaujetí určitým tématem, námětem, postupem technologií apod.

Záměrnou pozornost je třeba věnovat vlastní prezentaci výsledků tvory žáka a vést jej k tomu, že prezentace (nemyslí s tím „přišpendlení“ na nástěnku), že prezentace je součástí celého tvůrčího procesu. Zde je třeba hledat podněty a inspirace z prezentací současného výtvarného umění (i to, že určitý „obraz“ je určen pouze pro určité publikum – diváka je legitimní, zrovna tak, jako rozhodnutí si výsledek ponechat pouze sám pro sebe).

Ukázka osnov je jednou z možností, jak osnovy pro 2. stupeň zpracovat. Další možností je například zpracování vyučovacích osnov pro 6. ročník (je možné doporučit zejména v případě, kdy je třeba „sladit“ nově vzniklý žákovský kolektiv a kdy je třeba dávat zejména důraz na rozvoj klíčových kompetencí – v tomto případě je možné doporučit, aby osnovy pro 6. ročník se svým vzdělávacím obsahem co nejvíce přiblížily 5. ročníku). Dále je možné zpracovat osnovy společně pro 7. a 8. ročník a opět samostatně pro 9. ročník, kdy je často nutné reagovat na budoucí vzdělávací dráhu žáků a na rozdílné potřeby v oblasti umělecké a kulturní a současně vytvořit organizačně obsahové podmínky pro rozsáhlejší (mezioborové) projekty.

Zvolená forma zpracování osnov by neměla nikdy být samoučelná, ale měla by vycházet z učitelova pojetí výuky a vyhovovat jeho stylu tvůrčí práce. O to více je pak potřeba promyšleně a citlivě přistupovat k hodnocení žáka – vždy je důležité pomáhat žákovi objevit jeho vlastní pokrok – významnou roli může hrát osobní portfolio žáka.

Je rovněž pak učiteli (po domluvě s vedením školy), zda si bude na základě učebních osnov zpracovávat podrobnější obsahové/tematické plány, či si bude vést záznamy reflektující obsah/ případně i průběh realizovaných jednotlivých vyučovacích hodin, či bloků, cyklu lekcí, projektů apod.

Výuku výtvarné výchovy nelze oddělovat od kontaktu s výtvarným uměním. Vždy je třeba nalézt cesty, aby žáci měli dostatek příležitostí vnímat co nejširší škálu uměleckých děl (nejen závěsných obrazů!), včetně často ne jednoduše zařaditelného současného výtvarného.